

HET STUDIEJAAR 1932-1933

REDE, UITGESPROKEN OP DEN 18DEN SEPTEMBER 1933 BIJ DE OVERDRACHT
VAN HET RECTORAAT DER LANDBOUWHOGESCHOOL DOOR

IR. H. K. H. A. MAYER GMELIN

Mijne Heeren Curatoren, Hoogleraren, Lectoren, Dames en Heeren Ambtenaren en Studenten van deze Hoogeschool en voorts Gij allen, die door Uwe aanwezigheid op deze plaats getuigt van belangstelling in deze instelling van H.O. en het haar wedervarene, zeer gewaardeerde Aanwezigen!

Wanneer ik op dit uur het spreekgestoelte beklommen heb om U gedurende den daarvoor beschikbaren tijd eenige mededeelingen te doen, betrekking hebbende op den ontwikkelingsgang der Landbouwhogeschool gedurende het thans aflopende studiejaar en mij daarmee kwijt van mijn laatsten rectoralen plicht, dan ben ik mij wel bewust in deze mededeelingen om verschillende redenen niet volledig te zijn. Vooreerst is lang niet al het gebeurde werkelijk belangrijk of vermeldenswaard en dan is het rectorale leven zóó kort, dat talrijke kwesties voor afdoening meer tijd vragen dan deze levensduur, zoodat daaromtrent op een gegeven oogenblik dikwijls nog niets definitiefs kan worden vermeld. Ik wil hiermede natuurlijk niet te kennen hebben gegeven, dat ik dit leven te kort heb bevonden!

Bij de overdracht van het rectoraat in 1924 noemde Prof. OLIVIER het „geen benijdenswaardige taak onder de huidige omstandigheden te moeten spreken over de gebeurtenissen van het achter ons liggende studiejaar!“ Spreker wees toen op den wel ongelukkigen samenloop van omstandigheden, dat de ontwikkelingsjaren van eene in opkomst zijnde hoogeschool moesten samenvallen met eene periode van economische inzinking, waarin bezuiniging en versobering schering en inslag waren.

En thans, een luttel aantal jaren later, moest onze Hoogeschool, als gevolg van eene nog heviger economische inzinking, in hare jeugdjaren eene tweede aderlating ondergaan. Het Rapport van de Commissie-Welter, grootendeels door de Regeering overgenomen, eischte eene besparing op de uitgaven der Landbouwhogeschool van f 135.000.—.

Uiteraard kon dit bedrag slechts worden gevonden door beperking van personeele, zoowel als van materieele uitgaven.

De bezuinigingsmaatregelen troffen zoowel de hoogste wetenschappelijke medewerkers als de arbeiders.

Door het doen vervallen van vacatures en het op wachtgeld stellen van aangestelden, ten deele als gevolg van zoodanige reorganisatie, waarbij bepaalde ambten werden opgeheven en lager gesalarieerde ambtenaren zooveel mogelijk de functies van eerstbedoelde titularissen overnamen, werd de personeele bezetting der Landbouwhoogeschool verminderd met een 19-tal functionarissen.

Ook de materieele uitgaven moesten sterk worden ingekrompen.

Tot mijne groote voldoening werd van de zijde van Hoofden van Afdeelingen onzer Hoogeschool hierbij in 't algemeen volle medewerking verleend.

Toch kan ik mij moeilijk losmaken van de vrees, dat deze door den nood der tijden opgelegde bezuiniging, somtijds verder doorgedreven dan gemiddeld mogelijk kan worden geacht in verband met de eischen, die gesteld moeten worden, indien onze Hoogeschool op behoorlijke wijze aan hare bestemming zal beantwoorden, ernstige gevaren na zich zou kunnen slepen. Herhaaldelijk drongen Rector en Assessoren op uiterste zuinigheid aan en wezen zij er op, dat voorzieningen en aankopen uitgesteld moesten worden, zoolang zulks maar eenigszins mogelijk zou zijn. Dit streven om de uitgaven te beperken, leidt aanvankelijk tot succes, omdat geteerd kan worden op aanwezige voorraden en met het onderhoud van bouw- en weiland veelal gedurende korten tijd iets de hand kan worden gelicht; maar de tijd is er zeer spoedig en bij verschillende Afdeelingen nu reeds, dat van reserves geen sprake meer is en dat maatregelen van onderhoud, die desnoods even konden worden verschoven, geen verder uitstel gedoogen zonder dat verval te constateeren valt. Dan zullen dus weer grootere bedragen noodig zijn dan de thans gevoteerde, die niet toereikend kunnen worden geacht, om in normale, zij het tot het uiterste beperkte, behoeften te voorzien. Ik vraag mij af, of er geen gevaar bestaat, dat verschillende Departementale Bureaux, welke mede over het toestaan van gelden te oordeelen hebben, eenvoudig zullen redeneeren: „Waarmede men het vorig jaar toekwam, kan men het volgende ook uitkomen”.

Ik hoop, dat de feiten zullen uitwijzen, dat mijn pessimisme ongegrond is.

Men moge bovendien in verband met voorgenomen bezuinigingen bedenken, dat één jaar nalatigheid in de onkruidbestrijding, voor het herstel van den oorspronkelijk gunstigen toestand van den akker niet zelden vele jaren van intensief wieden vordert, zoodat eene kleine bezuiniging in den tegenwoordigen tijd kan leiden tot belangrijke

vermeerdering van uitgaven in de toekomst. Er is dus ook eene schijn-bezuiniging, die feitelijk neerkomt op verkwisting.

Een niet te loochenen feit is, dat bij kort na elkaar herhaalde besnoeiingen van ongeveer gelijke orde, elke volgende doorgaans grooter nadeel sticht. Bij eene eerste kan eventueel zelfs het voordeel het nadeel in grootte overtreffen; eene derde zal als regel al zeer funeste werken. Onwillekeurig kom ik hier tot eene eenigszins gewaagde vergelijking, doordat ik nl. moest denken aan het bekende Fransche, misschien zelfs niet van eenige galanterie vrij te pleiten gezegde, toepasselijk op het moederschap: „Première couche embellit, deuxième rajeunit, troisième vieillit.” Dat „vieillir”, in analogen en minder gunstigen zin, als hier bedoeld, zou ik onze Hoogeschool gaarne zien bespaard.

Verder kan nog dit worden gezegd, dat de meerdere of mindere volharding, waarmede diverse belanghebbenden voor hunne Afdeeling opkomen, voortvloeiende uit karaktereigenschappen, of een beter of minder goed inzicht in hetgeen op bezuinigingsgebied noodzakelijk is en voorts de grootere of geringere begaafdheid als pleiter, allicht leiden tot onevenredigheid, tengevolge waarvan er gevaar dreigt, dat eene instelling als de onze langzamerhand gaat gelijken op een individu met niet meer aan de normale onderlinge verhouding beantwoordende lichaamsdeelen. Dit geldt te meer, daar een juist oordeel aangaande datgene, wat voor verschillende Afdeelingen werkelijk onontbeerlijk geacht zou moeten worden, zeer moeilijk is te verwerven.

Komende tot de personalia moge ik het eerst wijzen op de herbenoeming van Mr. F. FLORSCHÜTZ als Secretaris van het College van Curatoren. In dit College zelf kwam in het loopende jaar geen wijziging.

Op 17 October 1932 overleed de door zijne oud-collega's zoo zeer geachte oud-hoogleraar Prof. Dr. J. VALCKENIER SURINGAR, die ook na zijn vrijwillig, vervroegd aftreden groote belangstelling was blijven koesteren voor de Hoogeschool in 't algemeen en de vroeger aan zijne zorgen toevertrouwde Afdeeling in 't bijzonder, waaraan hij, daartoe in staat gesteld door zijn opvolger, tot zijn dood met botanische studies werkzaam is gebleven. In eene rouwzitting van den Senaat is de overledene door den Voorzitter herdacht, terwijl de crematie te Westerveld behalve door dezen, door den Secretaris van den Senaat en vele vroegere collega's en verdere belangstellenden werd bijgewoond.

Op 7 Februari 1933 kwam een der nog in actieven dienst zijnde hoogleraren, Prof. J. VAN BAREN, ons te ontvallen, welk sterfgeval uit den aard der zaak van meer ingrijpenden aard was. Ook hier had

eene herdenkings-zitting van den Senaat plaats en was de vertegenwoordiging van dit lichaam bij de crematie op gelijke wijze geregeld. Hoezeer de overledene in breedten kring waardeering genoot, kon in dit geval uit den inhoud der talrijk gehouden toespraken duidelijk blijken.

Verder overleed in den loop van den laatsten winter de melkknecht bij de Afdeeling Veeteelt, J. KNOT. Bij de teraardebestelling op 17 Februari sprak Prof. Dr. D. L. BAKKER toepasselijke en voor de familie troostrijke woorden.

Prof. Ir. J. W. DIEPERINK was maanden lang door ziekte niet in staat zijn ambt te vervullen. Ik spreek de hoop uit, dat de bezwaren van lichamelijken aard, die hij langen tijd moest ondervinden, weldra zullen blijken geheel te zijn geweken.

Prof. Dr. J. C. KIELSTRA werd bij Koninklijk besluit van 16 Augustus benoemd tot Gouverneur van Suriname. Deze zeer eervolle onderscheiding van één der onzen zal den Senaat plaatsen voor de niet geringe moeilijkheid een geschikten opvolger voor te dragen. Onze beste wenschen vergezellen den scheidenden collega naar de Tropen. Moge een even zegenrijke als bevredigende arbeid zijn deel zijn.

Eigenaardig doet een artikel van een anonymus aan, waarvoor de Nieuwe Rotterdammer Courant in het avondblad van 25 Augustus onder het hoofd „Het rechtskundig onderwijs te Wageningen” hare kolommen opende, waarin, op grond van onvoldoende kennis der toestanden en het niet voldoende tot zijn recht doen komen van het economisch gedeelte van het onderwijs van Prof. Dr. KIELSTRA, wordt bepleit dezen post niet opnieuw door een aan de Landbouwhoogeschool verbonden hoogleeraar te doen bezetten en andere oplossingen worden aan de hand gedaan. De Senaat en de verdere instanties, die in dezen hebben te beslissen, zouden het met dit ongevraagd advies wel eens niet eens kunnen zijn.

Aan Prof. S. P. HAM werd wegens het bereiken van den 70-jarigen leeftijd met ingang van den nieuwen cursus eervol ontslag verleend. Dank zij het feit, dat hij zijn tijd volledig heeft uitgediend en dus met adviseerende stem zitting zal blijven houden in den Senaat, zal dit lichaam wellicht ook in 't vervolg zijn voordeel kunnen doen met van die zijde komende, dikwijls zeer rake opmerkingen. Dat hij nog lang van zijn „otium cum dignitate” moge genieten! De vervulling van deze vacature is naar alle waarschijnlijkheid zeer binnenkort te verwachten.

Tengevolge van de bezuinigingsmaatregelen werd aan Dr. K. A. HOEKSTRA eervol ontslag verleend als Lector in de Verbandleer. Dit onderwijs is inmiddels ambtshalve opgedragen aan den Geneeskundige bij de Arbeidsinspectie, J. LE ROY te Arnhem.

Zowel Curatoren als Senaat waren van oordeel, dat eene eenigszins langdurige onderbreking van het onderwijs in de Mineralogie en

Geologie, als gevolg van het overlijden van Prof. VAN BAREN, voor de propaedeuse ongewenscht zou zijn. De Minister van Economische Zaken en Arbeid bleek mede deze zienswijze toegedaan en keurde goed, dat de vast-assistent Ir. W. A. J. OOSTING tot de zomer-vacantie dit onderwijs verzorgde. Als deskundigen van buiten werden ten behoeve van de examens door den Minister aangewezen, Prof. Dr. Ir. J. I. J. M. SCHMUTZER te Utrecht en Prof. Dr. E. C. JULIUS MOHR te Santpoort, resp. voor mineralogie en geologie en voor agrogeologie. Het is noodzakelijk, dat spoedig in deze belangrijke onderwijstaak definitief wordt voorzien. Voorstellen dienaangaande zijn reeds geruimen tijd geleden aan Curatoren aangeboden en ik meen te mogen aannemen, dat de benoeming van den nieuwen hoogleeraar spoedig zal kunnen worden verwacht.

Aan den Bibliothecaris J. D. C. VAN DOKKUM werd wegens het bereiken van den pensioengerechtigden leeftijd met ingang van 1 Mei 1933 eervol ontslag verleend. In eene daarvoor uitgeschreven vergadering van den Senaat werden zijne verdiensten voor de Bibliotheek door den Voorzitter van dit College, alsmede door dien der Bibliotheek-Commissie herdacht en den leden van den Senaat de gelegenheid geboden officieel van hem afscheid te nemen. De vast-assistent Dr. H. N. KOOIMAN werd tijdelijk met de leiding van de boekerij belast en met ingang van 16 Juli 1933 tot Bibliothecaris benoemd. Door zijne zevenjarige ervaring aan onze Bibliotheek kent Dr. KOOIMAN de eischen, waaraan zal moeten worden voldaan, om haar zooveel mogelijk te doen beantwoorden aan haar doel. Dat de Bibliotheek, door Dr. KOOIMAN met krachtige hand bestuurd, ook in de toekomst hare taak ten volle moge vervullen!

Op 10 October 1932 werd onze Oud-Curator en Oud-Burgemeester van Wageningen, Mr. H. F. HESSELINK VAN SUCHTELEN, 80 jaar. Ook in zijn ambteloos leven behield de Heer HESSELINK VAN SUCHTELEN zijne onverflauwde belangstelling voor onze Hoogeschool en hare Studenten. Deze feestdag was voor den Senaat dan ook eene welkome gelegenheid om in zijne gelukwenschen uiting te geven aan gevoelens van erkentelijkheid.

De oud-hoogleeraar Dr. O. J. F. PITSCHE bereikte den 20sten November 1932 den hoogen leeftijd van 90 jaar. Ook bij deze gelegenheid deed de Senaat van zijn medeleven blijken.

Prof. L. VAN VUUREN werd ter gelegenheid van de herdenking van den 100sten geboortedag van VON RICHTHOFEN door de „Gesellschaft für Erdkunde" te Berlijn benoemd tot corresponderend lid.

Wel een zeer bijzonder jubileum vierde de werkvrouw GRIETJE VAN HARN, die den 2den Juni 50 jaren aan de opeenvolgende inrichtingen van Landbouwonderwijs in Wageningen werkzaam was en bij die gelegenheid op eenvoudige wijze gehuldigd werd. De Regering

beloonde hare trouwe diensten met de bronzen medaille, verbonden aan de Orde van Oranje-Nassau.

De Phytopatholoog bij het Laboratorium voor Mycologie en Aardappelonderzoek Ir. H. VAN VLOTEN promoveerde in den aanvang van het verslagjaar aan onze Hoogeschool tot Doctor in de Landbouwkunde.

Nog meen ik even te moeten memoreeren het vertrek van den Dienstkringleider bij den Rijksgebouwendienst J. J. VAN LAAR, in verband met zijne benoeming tot Districts-Bouwkundige. Ik kan verklaren, dat wij den Heer VAN LAAR met leede oogen zagen vertrekken, omdat wij wisten in hem te verliezen een kundig en voortvarend ambtenaar, met wien het een genoeg was samen te werken.

Thans over het gebouwenvraagstuk.

Hoewel diverse Afdeelingen reeds vele jaren op eene betere huisvesting wachten, kan men m.i., de financieele positie van het Rijk in aanmerking nemende, niet ontevreden zijn over hetgeen dit jaar werd tot stand gebracht.

De verbouwing van het Hoofdgebouw in de Heerenstraat, waar eene verdieping werd opgezet, kwam gereed. Ik kan mij voorstellen, dat tot pessimisme geneigden het betreurden, dat een niet onbelangrijk bedrag werd besteed aan het optrekken van een oud gebouw. Bij eene bezichtiging van de nieuw verkregen localiteiten zullen zij echter ongetwijfeld eenigszins verrast zijn over hetgeen op de hoogste verdieping van ons Hoofdgebouw (thans verreweg de mooiste) is verkregen, nl. eene uitstekende huisvesting voor de Afdeelingen Tropische Cultuurtechniek en Werktuigkunde, met inbegrip van eene goede teekenzaal en een collegelokaal, ook geschikt voor de propaedeutische colleges.

Ook de uitbreiding van het gebouw op Duivendaal, waarin gevestigd zijn de Afdeelingen Natuurkunde en „Mineralogie en Geologie”, kwam gereed. De inrichting van de nieuwe vertrekken, toebeedeeld aan de laatste, bleef nog even rusten, in afwachting van de benoeming van een nieuwen titularis. Beide Afdeelingen zijn hierdoor een belangrijken stap in de goede richting gegaan. De ontruiming van de bovenverdieping, mogelijk door de overbrenging der Afdeelingen Tropische Cultuurtechniek en Werktuigkunde naar 't Hoofdgebouw, kwam aan de mineralogisch-geologische Afdeeling ten goede.

In eene definitieve huisvesting van de Afdeeling Natuurtekenen, tot nu toe mede in het bedoelde gebouw op Duivendaal gevestigd, zal nog nader op zoo doelmatig mogelijke wijze moeten worden voorzien.

Kon in de vorige overdrachtsrede de aanbesteding van het nieuwe Laboratorium voor Plantkunde worden aangekondigd, het verheugt

mij te kunnen mededeelen, dat de bouw thans flink opschiet en alle kans schijnt te bestaan, dat dit Laboratorium in de volgende zomervacantie betrokken zal kunnen worden.

Aan de werkruimte bij de Afdeling Veeteelt kon door eene kleine verbouwing (het bijtrekken van een gedeelte van den hooizolder) eenige, zeer noodzakelijke, uitbreiding worden gegeven. Het museum zal tengevolge van deze verandering beter aan zijn doel beantwoorden.

De Aula-plannen schijnen nu werkelijk op het bekende, tusschen Hotel de Wereld en de Studenten-Societeit gelegen, terrein, zeer binnenkort tot verwezenlijking te zullen komen en wel in een vorm, die veler goedkeuring zal kunnen wegdragen. Het langdurige uitstel heeft tenminste deze goede zijde gehad, dat het bouwen aanmerkelijk goedkooper is geworden, zoodat, mede tengevolge van het kweken van rente van het oorspronkelijke, door schenking bijeengebrachte kapitaal, thans meer kan worden geboden dan aanvankelijk het geval zou zijn geweest. In den allerlaatsten tijd, nl. gedurende de groote vakantie, is het plan, om te komen tot eene combinatie van Aula en Bibliotheek op hetzelfde bekende terrein, al is het dan ook in den vorm van twee afzonderlijke en slechts door een gang verbonden gebouwen, waarbij de Aula het voorste gebouw zou wezen, naar voren getreden. Dank zij de groote en snelle medewerking van alle zijden ondervonden en niet het minst dank zij de activiteit van collega VISSER, zal dit denkbeeld waarschijnlijk worden verwezenlijkt en zal daarmee dan tevens eene van de meest brandende kwesties aan onze Hoogeschool, eene brandvrije opberging van onze kostbare en in geval van verlies niet te vervangen boekerij, met spoed tot oplossing komen.

Wat verder nog aan nieuwe gebouwen noodig is, daarover alleen nog 't volgende: Ik heb goede hoop, dat in de naaste toekomst, behalve de stichting van het reeds aangeroerde Bibliotheekgebouw, ook die van Laboratoria voor Tropische Landbouwplantenteelt en Geodesie mag worden verwacht.

Ten opzichte van het Laboratorium voor Zuivelbereiding zie ik nog weinig licht. Scheen aanvankelijk alles vlot te zullen verlopen en was uit de Staatsbegroting voor 1930 op te maken, dat in dat jaar met den bouw zou worden begonnen, de benoeming door den voormaligen Minister van Binnenlandsche Zaken en Landbouw van eene Commissie, welke het geheele vraagstuk van het wetenschappelijk Zuivelonderzoek in ons land zou bestudeeren, heeft, wellicht in verband met de inmiddels gewijzigde tijdsomstandigheden, tot onbepaald uitstel aanleiding gegeven. Voor twee jaren reeds merkte Prof. VISSER van deze plaats op, dat de instelling van eene dergelijke commissie onafwijsbaar een zeer groot tijdverlies schijnt te moeten meebrengen. Ik vrees, dat ons geduld thans nog wel langer dan toen werd vermoed op de proef gesteld zal worden. M.i. is deze opschorting wel zeer te be-

treuren, waar de belangstelling van buitenlanders veelal mede in de eerste plaats uitgaat naar het Zuivellaboratorium onzer Hoogeschool, wat in verband met de vooraanstaande plaats, die Nederland op zuivelgebied inneemt, volkomen begrijpelijk is. Met een Laboratorium als het bestaande kan eene Hoogeschool werkelijk niet goed voor den dag komen.

Reeds jaren lang is het vraagstuk in studie, of de inrichting van het onderwijs eenige herziening dient te ondergaan. Vele zijn de wenschen en aan critiek op het huidige studieplan heeft het niet ontbroken. De betrokken Senaatscommissie heeft echter ruimschoots gelegenheid gehad te ondervinden, dat het gemakkelijker is een en ander tegen het bestaande in te brengen, dan daarvoor iets beters in de plaats te stellen. Ook golden de ingebrachte bezwaren somtijds vroegere toestanden, die thans reeds zijn gewijzigd. Het zal die Commissie, welke zich veel moeite en arbeid met betrekking tot deze kwestie getroostte, wel boven anderen hebben verheugd, dat eindelijk de slotredactie van eene nieuwe onderwijsregeling kon worden vastgesteld en aan het College van Curatoren kon worden toegezonden. Bepaald diep ingrijpende veranderingen zijn volgens het oordeel van den Senaat noch noodzakelijk, noch wenschelijk. Het idee, waarop de huidige regeling berust, nl. eene breede landbouwkundige opleiding in de candidaatsstudie en verdere specialiseering in de ingenieursstudie, bleef bij deze voorstellen gehandhaafd, zij het ook, dat de mogelijkheid tot meerdere specialisatie dan thans toelaatbaar is, in de laatstgenoemde studie werd gepend.

Het is den Senaat wellicht niet bekend, dat hij, bij het ter hand nemen van de onderwijsherziening, althans indien wij het Lustrumnummer van Ceres zouden mogen gelooven, daartoe eene Commissie van Advies instelde, waarin, naast eenige hoogleeraren en afgestudeerden, ook een aantal studenten en „Studiebelangen” zitting zouden hebben gehad. Hetgeen in het door deze gemengde Commissie uitgebrachte advies naar voren zou zijn gebracht, is te lezen op blz. 35 van het bedoelde nummer van dit orgaan.

In het afgelopen studiejaar werd eenige wijziging gebracht in het scheikunde-onderwijs. De leiding van het anorganisch-analytisch-chemisch practicum voor propaedeuten ging van Prof. OLIVIER over op den Lector Dr. TENDELOO, terwijl door eerstgenoemde thans in het candidaatsgedeelte der studie een organisch-chemisch practicum¹⁾ wordt verzorgd.

Bezwaren van een deel der hoogleeraren tegen een h.i. minder juiste regeling van den praktijktijd, alsmede t.o. van bepaalde doorloopende practica geopperd, zijn in nader onderzoek.

Het door Prof. Dr. J. M. GEERTS gedoeerde vak is bij Koninklijk

besluit van 17 Juli 1933 als zelfstandig examenvak „De Cultuur van het Suikerriet” opgenomen.

Aangaande het voornemen tot oprichting van een Grasland-Instituut werd geruimen tijd niets nieuws vernomen. De oorzaak ligt voor de hand. Echter rijst de vraag, of het hier niet gaat om financieele uitgaven, die zelfs in een crisistijd als deze nog volkomen verantwoord zouden zijn.

Door het Instituut voor Veredeling van Landbouwgewassen is, in samenwerking met enkele landbouworganisaties en met de Heinen's Brouwerij, verder voortgegaan met het onderzoek inzake de mogelijkheid om brouwergerst van Nederlandsche origine meer op den voorgrond te plaatsen, teneinde aldus den Nederlandschen landbouw te bevoordeelen. Eveneens ging van dit Instituut eene krachtige actie uit inzake het onderzoek naar den voederbouw en de ensilage. Genoemd Instituut heeft t.o. hiervan de leiding in het daartoe opgerichte Nationaal Comité.

Ook elders blijkt van samenwerking tusschen Hoogeschool en Praktijk, zoo in de onderzoekingen, welke ten behoeve van den Wieringermeerpolder worden verricht, de studie der Iepen ziekte, de onderzoekingen over de bietenvlieg, die over het vitamin-gehalte van levertraan en van verschillende voor de veevoeding belangrijke preparaten, waarvan de kosten geheel of ten deele door derden worden gedragen, zoo ook op het gebied der plantenveredeling en der voorziening met nieuwe rassen.

Het Laboratorium voor Tuinbouwplantenteelt is in deze samenwerking al zeer ver gevorderd. Ik haal hier aan de proeven over het bewaren van druiven en andere vruchten en het verzenden naar de koloniën, de onderzoekingen naar de mogelijkheid van import en rationeele verzending van tropisch fruit, speciaal bananen en citrusvruchten, die betreffende de toepassing van electriciteit bij de cultuur van tuinbouwgewassen, alsmede die, betrekking hebbend op de bereiding van sap en wijn uit Nederlandsche vruchten. Al deze onderzoekingen zijn in de betrokken uitvoering slechts mogelijk geweest door de medewerking, resp. den financieelen steun van buiten verkregen. De resultaten der laatstgenoemde proefnemingen onderzochten in fruitverwerkerskringen zooveel belangstelling, dat verschillende fabrikanten met de voortbrenging van „zoeten most” en andere fruitdranken aanvingen. Bij de thans heerschende malaise loopen verschillende van deze onderzoekingen ernstig gevaar in 't gedrang te geraken, doordat de financieele bronnen minder rijkelijk gaan vloeien. Ten zeerste zoude het te betreuren zijn, indien er in dit opzicht geen uitweg ware te vinden, die het mogelijk zou maken deze voor de praktijk zoo belangrijke proeven voort te zetten.

Op aandrang van de Vereeniging van Rentmeesters is de vraag in studie genomen, of aan onze Hoogeschool gelegenheid dient te worden gegeven voor eene speciale rentmeesters-opleiding. In verband met dit vraagstuk zal in elk geval wel rekening gehouden moeten worden met de huidige omstandigheden, m.a.w. zal eventueel gezocht moeten worden naar eene oplossing, welke geen of vrijwel geen verhooging van uitgaven meebrengt. Deze aangelegenheid verkeert nog in een zoodanig stadium, dat het mij beter voorkomt, daarop thans niet verder in te gaan.

De Nederlandsche Phaenologische Vereeniging wees den Senaat op de wenschelijkheid om aan de Landbouwhoogeschool eene leerkracht te verbinden voor Phaenologie, zoodat de studeerenden in kennis zouden komen met dezen tak van wetenschap en meer aandacht aan het onderzoek op dit gebied zou worden geschonken. De onze Hoogeschool opgelegde beperking van uitgaven geeft weinig hoop, dat voorstellen in die richting bij de autoriteiten, die in dezen te beslissen hebben, thans een gunstig onthaal zouden vinden. Dit vormt intusschen geen beletsel om met het oog op de toekomst niet reeds in deze tijden te streven naar eene principieele uitspraak van den Senaat over dit punt.

In de het vorig jaar uitgesproken overdrachtsrede werd melding gemaakt van een voorstel van het College van Bestuur van den Landmeterscursus, om, in verband met de gewijzigde omstandigheden, de opleiding van de toekomstige landmeters met den duur van 5 jaar als eene afzonderlijke studierichting bij de Landbouwhoogeschool in te lijven. Tot mijne teleurstelling behoefde dit denkbeeld niet te worden uitgewerkt. Hoewel reeds vele Departementale Commissies de vraag, of de Landmeterscursus al dan niet naar Delft dient te worden overgebracht, bestudeerden en de betrokken, toch zeker tot oordeelen bevoegde deskundigen zich voor handhaving van den cursus in Wageningen uitspraken, is opnieuw Delft in sterke mate als de aangewezen opleiding van Landmeters naar voren gebracht. Het valt niet moeilijk te begrijpen, dat in een bezuinigingstijd als hoofdmotief daarvoor beperking van uitgaven wordt opgegeven; moeilijker is echter te verklaren, dat het aantoonen van de onjuistheid der beweerde bezuiniging vanwege den Senaat tot hiertoe nog niet tot positieve resultaten heeft geleid. Bij het overwegen der bezuinigings-motieven is onvoldoende rekening gehouden met het feit, dat de Landmeterscursus niet alleen opleidt voor Nederland, maar eveneens voor onze Koloniën. Intusschen blijft nog steeds de hoop, dat men alsnog tot andere gedachten zal komen.

Het Boschbouwonderwijs te Wageningen, dateerende van 1883, toen het programma der Rijkslandbouwschool werd uitgebreid met het vak „Houtteelt ten behoeve van den Boschbouw in Nederland en de

Koloniën", kan in dit jaar terugzien op eene vruchtdragende werkzaamheid gedurende eene halve eeuw.

De door de Commissie-Welter aanbevolen maatregelen om een grooter deel van de uitgaven voor het Hooger Onderwijs door de studenten te doen dragen, zijn door de Regeering, eenigszins verzacht, overgenomen. Wat dit voor de studie aan onze Hoogeschool beteekent, zoowel ten aanzien van college- en examengelden, alsook ten opzichte van andere studie-uitgaven, valt te gissen bij raadpleging van de betreffende wijzigingen en aanvullingen der Hooger Onderwijswet.

Op de instelling van het „Centraal Magazijn", nu omstreeks een jaar geleden, ten doel hebbende de verschaffing van onderwijsbenodigdheden aan studenten tegen billijke voorwaarden, kan met bevrediging worden teruggezien.

Alvorens mijne „onderwijsbeschouwingen" te beëindigen, wil ik nog vermelden, dat namens de Faculteiten der Wis- en Natuurkunde van de Universiteiten te Utrecht en Amsterdam en de Senaten der Technische Hoogeschool en Landbouwhoogeschool aan den Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen een adres werd gericht, waarbij gewezen werd op de weinig bevredigende resultaten van de opleiding aan de Hoogere Burgerschool, als vooropleiding voor de Academische Studie in de exacte en technische wetenschappen en verzocht werd maatregelen voor te bereiden, die tot eene verbetering van den toestand zullen voeren. De Vereeniging van Directeuren der Hoogere Burgerscholen met vijfjarigen cursus kan zich met de conclusie geenszins vereenigen en deed eene protestbrochure het licht zien.

Het is voor mijzelf moeilijk in deze aangelegenheid een oordeel uit te spreken, omdat ik slechts studenten bij mij krijg, die de propaedeutische zeef zijn gepasseerd. Eensdeels wordt hierdoor selectie uitgeoefend; anderdeels kan worden verwacht, dat intusschen een deel der opgedane kennis is vervlogen. De docenten, die met de nieuw aankomende studenten direct in contact komen, zijn echter voor het meerendeel weinig tevreden over hunne voorontwikkeling, zooals die uit de prestaties blijkt, uitzonderingen daargelaten. Het is m.i. wel zeer gewenscht te trachten de oorzaken daarvan op te sporen.

Jaarlijks mag onze Hoogeschool zich verheugen in talrijke bezoeken, waaronder vele buitenlandsche geleerden en autoriteiten. Ik zal U eene opsomming besparen. Eene uitzondering moet ik maken voor den Gezant van Tsjechoslowakije, Zijne Excellentie MIROSLAV PLESINGER BOSNOV, die aanvang Augustus voor de tweede maal onze Hoogeschool met een bezoek vereerde, thans o.a. in gezelschap van Dr. B. Třebický, President van de Kamer van Koophandel te Praag.

In het studiejaar, dat nu verstreken is, bleef het aantal buitenland-

sche reizen van onze hoogleraren en wetenschappelijke medewerkers zeer beperkt. Ik wil hier korthedshalve alleen melding maken van de reis van Prof. Ir. A. M. SPRENGER met Ir. R. MULDER naar Suriname, ter bestudeering van de teelt-en transport-mogelijkheden van de bananen.

De Voorzitter van den Senaat had het genoegen de Landbouwhoogeschool te mogen vertegenwoordigen bij gelegenheid van de indrukwekkende en plechtige viering van het vierde eeuwfeest van de geboorte van Willem van Oranje in het Concertgebouw te Amsterdam en gaf mede gevolg aan de uitnodiging tot bijwoning van het grootsche Huldigings-Défilé voor Hare Majesteit de Koningin in het Olympisch Stadion ter zelfder plaatse, bij gelegenheid van Hoogsterzelve 35-jarig Regeerings-Jubileum.

Bij de Leeuwenhoek-herdenking te Delft vertegenwoordigde de Secretaris van den Senaat de Hoogeschool, aangezien de Voorzitter bij de op denzelfden middag te Wageningen door Prof. Dr. Ir. N. L. SÖHNGEN gehouden rede, ter nagedachtenis aan dezen beroemden geleerde, aanwezig wilde zijn.

Wederom werd een veelvuldig gebruik gemaakt van onze localiteiten voor wetenschappelijke voordrachten en bijeenkomsten. Ik zal het bij eene gedeeltelijke opsomming van die gevallen laten. In de eerste plaats denk ik aan het 24ste Natuur- en Geneeskundig Congres, dat tijdens de Paaschvacantie te Wageningen werd gehouden en waarbij zoowel vele van onze collegezalen, alsook de Hulp-Aula ten behoeve van congresvergaderingen door het Curatorium beschikbaar werden gesteld. Voorts denk ik aan den Wetenschappelijken Boschbouw cursus, de Algemeene Vergadering van het Geologisch-Mijnbouwkundig Genootschap voor Nederland en Koloniën, de vierde Nederlandsche Landbouwweek en den Folklore-avond. Ook kunnen bij deze gelegenheid worden gememoreerd de op loffelijke wijze georganiseerde, vrij talrijke voordrachten, uitgaande van de Vereeniging Studiebelangen. Betreurenswaardig is het, dat het bezoek van vaak zeer belangrijke lezingen, gehouden vanwege deze corporatie, dikwijls beneden de verwachting blijft. De oorzaak hiervan moge gelegen zijn in het feit, dat er hier te Wageningen dikwijls te veel samenvalt, of waarin ook, ik hoop intusschen, dat men zich niet zal laten ontmoedigen en zal streven een ruime opkomst zooveel mogelijk te bevorderen. Na de, in 't bijzonder voor eene academieplaats van de grootte en ligging als Wageningen, te betreuren intrekking van het crediet voor de vroeger van de Hoogeschool uitgegane Aula-voordrachten hebben de door „Studiebelangen" gegeven lezingen nog in betekenis gewonnen.

De huidige crisis openbaarde zich voor het eerst mede in den minderen toevloed van nieuwe studenten. Het aantal studenten, voor de eerste maal ingeschreven, bedroeg slechts 70 tegen 105 in het vorige jaar. Het totaal-aantal ingeschrevenen bleef ongeveer stabiel, nl. 507, met inbegrip van een dertiental voor enkele lessen.

Aan de lijst van onze Doctoren werden er 6 toegevoegd; 44 studenten behaalden het Diploma van Landbouwkundig Ingenieur.

De laatste mededeeling zal bij velen de gedachten doen uitgaan naar de vooruitzichten van onze afgestudeerden. Op welk gebied van wetenschap zijn de vooruitzichten van afgestudeerden van onze instellingen van H.O. goed te noemen? Wij waren tot voor korten tijd in dit opzicht verwend. Dit blijkt ook uit hetgeen onze President-Curator schreef in het Ceresblad van Maart 1933: „De vraag naar wetenschappelijk opgeleide krachten, vooral voor Indië, was tot voor korten tijd verrassend en opende voor velen het uitzicht op eene carrière, welke langs niet al te moeilijken weg kon worden betreden.” Thans is, in het bijzonder voor onze koloniale landbouwers, de kentering gekomen en zij moeten, na een aanvankelijk vooruitzicht op gemakkelijke plaatsing, den tegenslag, welken zij daarbij ondervinden, wel extra voelen.

Over de plaatsing van onze afgestudeerden voor Nederland kan ik, in vergelijking met de kansen elders, niet al te ontevreden zijn. Ook nu zullen de goeden hunnen weg wellicht nog vinden. Niet te ontkennen valt, dat het totstandkomen van allerlei crisis-instellingen, of wat daarmede samenhangt, de daling in de navraag naar Landbouwkundige Ingenieurs, in 't bijzonder van de Nederlandsche richting, heeft tegengehouden. Dat verschillende van de nieuw geschapen posities van tijdelijken aard zullen zijn, kan zich later op nadeelige wijze doen gevoelen. Het omzwaaien van studeerenden van de koloniale richting naar de Nederlandsche, vóór voleindiging der studie, alsmede het streven om naast het Ingenieurs-Diploma voor K.L. ook nog dat voor L. of T. te behalen, zal mede op den duur de concurrentie bij de plaatsing hiertelende vergrooten, zoodat wij ons in ieder geval ook t.o.v. de voor de gematige luchtstreek opgeleiden niet schuldig mogen maken aan overdreven optimisme.

Dit jaar zijn geen nieuwe candidaat-houtvesters voor den Indischen dienst aangenomen. Ik denk hierbij terug aan 1924, toen eveneens in de opleiding van Indische Houtvesters werd ingegrepen, met het gevolg, dat later buitenlanders moesten worden geëngageerd. Gaan wij wederom dien weg op?

Het derde Lustrum van onze Hoogeschool op 9 Maart zoude in verband met de tijdsomstandigheden ongemerkt voorbij gegaan zijn, ware het niet, dat de Wageningsche Vrouwelijke Studenten-Vereeni-

ging en het Wageningsch Studentencorps de goede gedachte hadden gehad den aan de Hoogeschool verbonden een genoeglijken avond te bereiden door de aanbieding van een tooneelvoorstelling, waarvan de organisatie was opgedragen aan de Wageningsche Studenten-Tooneel vereeniging. „The little Man” van Galsworthy en „Les Coulisses de l'Âme” van Evréinof bezorgden den spelers een welverdiend succes.

De Wageningsche Vrouwelijke Studentenvereeniging vierde met opgewektheid op 7 en 8 Maart haar derde Lustrum en parodieerde op een op den 8sten georganiseerden feestavond voor genoodigden, waaronder ook de hoogleraren, na afloop van eene door de W.S.O.V. aangeboden Orkestuitvoering, op verdienstelijke wijze de landbouwstudie in hare verschillende richtingen, waarbij de lachspieren behoorlijk tot werking kwamen.

Het 11de Lustrum van het Wageningsch Studentencorps nam op 24 Juni een aanvang en besloeg een viertal dagen. Reeds eene week vooraf hadden op 17 en 18 Juni tweedaagsche zeer geanimeerde roeiwedstrijden, door „Argo” bij gelegenheid van haar vierde Lustrum en dat van het Wageningsche Studentencorps op het Maas-Waal-Kanaal bij Nijmegen georganiseerd, eene gepaste inleiding gegeven, waarbij de „jonge vier” van Argo eene welverdiende overwinning behaalde. Zij, die de goed georganiseerde en welgeslaagde Corpsfeesten hebben meegemaakt, zullen aan verschillende bijzonderheden daarvan ongetwijfeld eene aangename herinnering bewaren, niet het minst aan het Openluchtspel „Willem de Eerste, Prins van Oranje”, door den student W. H. VAN EEK geschreven, dat, onder niet bepaald ongunstige weersomstandigheden uitgevoerd, de aandacht der toeschouwers geheel wist te boeien.

Nog wil ik melding maken van een succes, dat onze Vrouwelijke Studenten-Roeisters op de Hollandia-wedstrijden in het stijl-snelacht-nummer wisten te boeken, alsmede van de voortreffelijke rede, door Ir. H. C. MAYER op 1 Mei 1933 gehouden in de Studentensociëteit „Ceres”, ter gelegenheid van de herdenking van 's Prinsen geboortedag op 24 April 1533, getiteld: „Het Voorbeeld van Willem van Oranje”, waarop de woorden „les absents ont tort” ten volle toepasselijk waren.

Het Orgaan van het Wageningsch Studentencorps „Ceres” herdacht in 't najaar 1932 zijn zilveren feest en gaf bij die gelegenheid een welverzorgd herdenkingsnummer uit.

Het Studenten-orkest gaf ook in 't afgelopen jaar herhaaldelijk blijk van zijne activiteit. Bij de van bepaalde zijde uitgeoefende, mi. i. wel eens wat al te felle kritiek op de prestaties van deze vereeniging, is wel te veel uit het oog verloren, dat het hier eene vereeniging betreft van dilettanten, die het in onzen radio-tijd toch al niet gemakkelijk heeft. Ongetwijfeld is deze vereeniging voor de muzikale ontwikkeling

van hare leden van niet te onderschatten waarde en in eene kleine academieplaats als Wageningen dubbel te waardeeren. En verder komen mij, denkende aan muziekvereeningen, altijd de bekende woorden in herinnering: „Wo man singt, da lasz Dich ruhig nieder, böse Menschen haben keine Lieder!“ Deze woorden zijn, indien men de uitdrukking „zingen“ maar ruim genoeg opvat, ook op deze vereniging toepasselijk.

Mijnheer de President-Curator! Uw streven om de belangen der Hoogeschool te bevorderen, heeft ook in 't afgelopen zorgelijke jaar vruchten gedragen en heeft gestrekt tot verdere vervolmaking van deze. Moge de samenwerking tusschen het College van Curatoren en den Senaat der Hoogeschool steeds meer vruchtbaar worden, in het belang van het hooge doel, dat zoowel door Uw College, als door den Senaat wordt nagestreefd.

Mijne Heeren Assessoren en Mijnheer de Secretaris van den Senaat! Gij zijt mij in dit jaar een belangrijke steun geweest, waarvoor ik U zeer erkentelijk blijf. Onze wekelijksche vergaderingen van vier, waar ik, niettegenstaande den dikwijls langen duur, toch nimmer tegen op heb gezien, zullen door mij zeer zeker in den eersten tijd worden gemist, omdat wij steeds op de meest prettige wijze hebben beraadslaagd. In 't bijzonder gedenk ik den velen en niet genoeg te waardeeren arbeid, dien Gij collega BEEKMAN als financieele specialiteit met volharding in 't belang der Hoogeschool hebt verzet.

De Hoofdambtenaar van administratie, de Heer D. BOSMAN, heeft mede gedurende dit jaar door zijne kennis van zaken en toewijding zeer veel bijgedragen tot verlichting van mijne rectorale taak.

Collega HONING! Het feit, dat Gij als Secretaris van den Senaat het laatste jaar hebt medegemaakt, waardoor Gij „in medias res“ zijt gekomen, zal U de vervulling van het Rectoraat gedurende het nieuw in te treden jaar gemakkelijker maken; ik heb dit zelf ook ondervonden. Het zal U wellicht in staat stellen, dank zij Uwe werkkraft, ook nog voldoende tijd te blijven geven aan Uw wetenschappelijk onderzoek, dat U, wij weten het allen, zeer na aan het hart ligt. In Uwe inaugurale rede in 1920 gehouden, hebt Ge verzekerd: „Er zal gewerkt worden.“ Deze verzekering, op het Rectoraat overgebracht, geeft alle waarborgen voor succes, ook in deze functie. Moge er zegen op Uw werk rusten. Sta mij toe het teeken Uwer waardigheid, dat bij U nimmer de gedachte moge opwekken aan de kettingschakels, waarmede volgens de sage Prometheus aan de rots was vastgeklonken, aan U over te dragen.

Den nieuwen Rector heil!